

Пісоченко Т.С., к.е.н., асистент
Жукова О.В., здобувач вищої освіти
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

Дебіторська заборгованість є наслідком господарських операцій, що мали місце в минулому, але підлягають погашенню в майбутньому, оскільки угода між боржником та кредитором залишається незавершеною. Тому вважаємо, що більш зрозумілим було б визначення дебіторської заборгованості, наведено автором Н.В. Дембінський, І.А. Єфремов, Ю.С. Ігумнов дебіторська заборгованість – це зобов'язання боржника по передачі майна, виконанню робіт, наданню послуг, сплаті грошових коштів на визначену дату. Наведене визначення відображає реальний стан дебіторської заборгованості, враховує основний критерій класифікації – строк погашення [2].

Політика управління дебіторською заборгованістю являє собою частину загальної політики управління оборотними активами і маркетингової політики підприємства, спрямованої на розширення обсягу реалізації продукції та полягає в оптимізації загального розміру цієї заборгованості та забезпеченні своєчасної її інкасації [3].

В умовах конкуренції багато які підприємства змушені виробляти продаж товару з відстрочкою платежів. Обсяг дебіторської заборгованості залежить від багатьох факторів: обсягу виробництва, виду продукту, місткості ринку, рівня його наповнюваності продукцією, системи розрахунків з покупцями, їх фінансового стану і т. д.

У сучасній господарській практиці дебіторська заборгованість класифікується але такими видами:

- заборгованість за товари, роботи, послуги, строк оплати яких не настав;
- заборгованість за товари, роботи, послуги, не оплачені в строк;
- заборгованість але векселями одержаними;
- заборгованість але розрахунками з бюджетом;
- заборгованість за розрахунками з персоналом;
- інші види дебіторської заборгованості.

Серед перерахованих видів найбільший обсяг дебіторської заборгованості підприємств припадає на заборгованість за товарними операціями (перші три види дебіторської заборгованості). Тому управління дебіторською заборгованістю пов'язано в першу чергу з оптимізацією розміру і забезпеченням інкасації заборгованості покупців за реалізовану продукцію [5].

Основна мета управління дебіторською заборгованістю полягає в мінімізації її обсягу та строків інкасації боргу. В процесі управління вирішуються такі завдання:

- визначення обсягу інвестицій у дебіторську заборгованість за комерційним і споживчим кредитом;
- формування принципів та умов кредитної політики щодо покупців продукції;
- визначення кола потенційних дебіторів;
- забезпечення інкасації дебіторської заборгованості;
- прискорення платежів за допомогою сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості.

Іноді помилково вважають, що завдання управління дебіторською заборгованістю зводиться лише до збалансування її обсягів з кредиторською заборгованістю підприємства. Насправді, зовсім недостатньо, щоб сума дебіторської заборгованості не перевищувала суму кредиторської заборгованості [1].

Управління дебіторською заборгованістю, передусім, контроль за оборотністю засобів у розрахунках, прискорення якої в динаміці розглядається як позитивна тенденція. Вагоме значення при цьому має вибір потенційних покупців і визначення умов сплати за товари, що передбачається договором.

Одним із напрямів управління дебіторської заборгованості має стати посилення контролю за нею, що сприятиме її зменшенню. У цілому контроль повинен визначити:

- наявність і правильність оформлення первинних документів, що є підставою для виникнення дебіторської заборгованості;
- стан дебіторської заборгованості за встановленими критеріями;
- достовірність оцінки дебіторської заборгованості та розрахунку обсягу резерву сумнівних боргів;
- правильність класифікації дебіторської заборгованості й наявність необхідних пояснень у примітках до фінансової звітності.

Для контролю за своєчасністю інкасації дебіторської заборгованості доцільно класифікувати її та термінами виникнення, складати реєстр старіння рахунків дебіторів, що дозволяє визначити періоди, в які були допущені прорахунки в управлінні дебіторською заборгованістю, розраховувати зважене старіння рахунків дебіторів. На основі реєстру старіння дебіторської заборгованості розраховуються коефіцієнти інкасації, що показують частку надходження коштів у поточному періоді в оплату продукції, відвантаженої в цьому ж періоді. Для оцінки реального стану дебіторської заборгованості оцінюється ймовірність безнадійних боргів але термінами виникнення заборгованості і визначається сума резерву але сумнівним боргах. Однак цей контроль динаміки дебіторської заборгованості не може бути проведений на основі даних фінансової звітності, а вимагає інформації аналітичних та синтетичних рахунків дебіторів [4].

Відомості для управління дебіторської заборгованості можна одержати з облікових джерел. Так, фінансовий менеджер для контролю дебіторської заборгованості покупців має складати щомісячні (щоквартальні) звіти. На підставі цих даних можна визначити сумарний залишок дебіторської заборгованості покупця [6]. На підставі цих даних фінансові менеджери, які відповідають за надходження дебіторської заборгованості, можуть контролювати своєчасність

платежів і при необхідності реагувати на виникнення прострочених зобов'язань з боку дебіторів.

Отже, управління дебіторською заборгованістю має свою специфіку, яка залежить від характеру та джерел її виникнення, типу підприємства, стадії його життєвого циклу, стану ринкової кон'юнктури та інших чинників. Аналіз і управління дебіторською і кредиторською заборгованостями є одним з найважливіших чинників максимізації норми прибутку, збільшення ліквідності, кредитоспроможності і мінімізації фінансових ризиків. Правильно розроблена стратегія управління дебіторськими і кредиторськими боргами дозволяє своєчасно і в повному обсязі виконувати отримані зобов'язання перед клієнтами, що сприяє створенню репутації надійного і відповідального підприємства.

Список використаних джерел:

1. З.Бабіч В. Бухгалтерський і податковий облік безнадійної та сумнівної заборгованості [Текст] / В. Бабіч, А. Поддєрьогін// Бухгалтерський облік і аудит , 2011 . – №11 . – С.14-17

2. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. [Текст] / М. Т. Білуха. - К.: Цент навчальної літератури 2007. - 690 с.

3. Бланк І. О. Управління фінансами підприємств / І. О. Бланк, Г. В. Ситник. — К. : КНТЕУ, 2010. — 181 с.

4. Кузьменко О. Безнадійна дебіторська заборгованість: правила списання [Текст] / О. Кузьменко// Все про бухгалтерський облік , 2012 . – №104 . – С.5-10.

5. Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. і доп. / Сук Л.К., Сук П.Л. — К., 2012. — 647 с.

6. Управлінський облік: підручник / Г. О. Партин, А. Г. Загородній, Т. І. Свідрик, А. І. Ясінська, Т. М. Бойчук, Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013.- 280 с..

Пісоченко Т.С., к.е.н., асистент

Пендлишак І. О., здобувач вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

ЕВОЛЮЦІЯ ПОДВІЙНОГО ЗАПИСУ «ЯК ЕЛЕМЕНТА МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ»

Відомо, що історія бухгалтерського обліку своїми коріннями сягає далеко в минуле. У своєму розвитку бухгалтерський облік пройшов певну еволюцію, зумовлену ускладненням господарської діяльності людей.

Історія бухгалтерського обліку не зафіксувала точної дати виникнення подвійного запису. Як елемент методу бухгалтерського обліку, подвійний запис налічує близько тисячі років. Відтоді подвійний запис постійно удосконалював форми і методи реєстрації, накопичення і обробки інформації, які, з розвитком продуктивних сил і особливо з появою в ХХ столітті електронної обчислювальної техніки, значно змінювались. Сутність же самого подвійного запису не змінювалась, бо не зникла головна потреба в ньому – потреба управління господарством.